

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

موسسه آموزش عالی رضویه ساوه

" M.A پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد "

گرایش: جزا و جرم شناسی

عنوان:

**مطالعه تطبیقی مبحث جنون در قانون جزای ایران، فقه امامیه
و قانون جزای فرانسه**

استاد راهنما:

جناب آقای علی محمد مکرمی

استاد مشاور:

سرکار خانم فاطمه توکلی

نگارش:

طیبه رضانی

شهریورماه ۱۴۰۰

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات

ابتکارات و نوآوری‌های ناشی از تحقیق موضوع

این پایان‌نامه متعلق به مؤسسه آموزش عالی رضویه ساوه

می‌باشد.

به نام خدا

نام و نام خانوادگی: طیبه رضانی

عنوان پایان نامه: مطالعه تطبیقی مبحث جنون در قانون جزای ایران، فقه امامیه و قانون جزای فرانسه
استاد راهنما:

اینجانب تهیه کننده پایان نامه کارشناسی ارشد حاضر خود را ملزم به حفظ امان داری و قدردانی از زحمات سایر محققین و نویسندگان بنا بر قانون Copyright می دانم. بدین وسیله اعلام می نمایم که مسئولیت کلیه مطالب درج شده با اینجانب می باشد و در صورت استفاده از تصاویر؛ جداول، و مطالب سایر منابع، بلافاصله مرجع آن ذکر شده و سایر مطالب از کار تحقیقاتی اینجانب استخراج گشته است و امانت داری را به صورت کامل رعایت نموده ام. در صورتی که خلاف این مطلب ثابت شود، مسئولیت کلیه عواقب قانونی با شخص اینجانب می باشد.

طیبه رضانی

چکیده

جنون حقوقی خیلی گسترده‌تر از جنون روانپزشکی است. در حقوق هر بیماری را که باعث اختلال در عقل شود جنون می‌نامند. در حقوق بسیاری از عقب مانده‌های ذهنی، اختلالات شخصیت و ... زیرمجموعه جنون است. با توجه به گسترده‌تر بودن شمول جنون در عالم حقوق نسبت به معنای خاص روانپزشکی آن و برای جلوگیری از ایجاد اختلاف و تشتت آرا بهتر است قانونگذار یا دقیقاً بر مبنای طبقه‌بندی‌های معتبر علمی دنیا در این وادی حرکت کند و حتی آنها را به عنوان ضمیمه به قانون بیفزاید و یا منظور خود از جنون را با ذکر نشانه‌ها یا حداقل به صورت تعریف کلی در قانون مشخص نماید. در فقه نیز فقط به نشانه‌های جنون بسنده شده است. براساس قوانین جدید جزای فرانسه در خصوص جنون از اصطلاح اختلال‌های روحی یا روانی نام برده و زوال مطلق شعور را موجب عدم مسئولیت مرتکب و زوال نسبی آن را از جهات مخفف دانسته است.

واژگان کلیدی: جنون، قانون جزا، فقه امامیه، قانون فرانسه

تقدیر و تشکر

سپاس بی‌کران پروردگار یکتا را که هستی‌مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونمان شد و سپاس و تقدیر و تشکر شایسته از استادان فرهیخته جناب آقای علی محمد مکرمی (استاد راهنما) و نیز سرکار خانم فاطمه توکلی (استاد مشاور) که بدون شک اگر راهنمایی‌های این اساتید فرزانه نبود این مهم به پایان نمی‌رسید.

تقدیم به

پدر و مادرم

آنانکه که با واژه‌ی نجیب و مغرور تلاش؛ آشنایی دارند و تلاش راستین را می‌شناسند و مرا

در راه رسیدن به اهداف عالی یاری رسانند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	چکیده
فصل اول: کلیات	
۱	مقدمه
۱	بیان مساله
۳	اهداف تحقیق
۳	ضرورت و اهمیت تحقیق
۵	سوالات تحقیق
۵	فرضیه‌های تحقیق
۶	روش تحقیق
۶	پیشینه تحقیق
فصل دوم: مفهوم شناسی و بررسی انواع جنون	
۹	مبحث اول: مفهوم شناسی
۱۰	گفتار اول: مفاهیم جنون در حقوق ایران
۱۱	گفتار دوم: مفاهیم جنون در فقه
۱۳	گفتار سوم: تاریخچه جنون
۱۴	مبحث دوم: انواع جنون
۱۴	گفتار اول: به اعتبار دائمی یا ادواری بودن آن
۱۵	گفتار دوم: اعتبار اتصال یا عدم اتصال جنون به زمان کودکی
۱۵	مبحث سوم: درجات جنون
۱۶	گفتار اول: اختلالات سیستم عصبی
۱۸	گفتار دوم: جنون اخلاقی
۱۹	گفتار سوم: جنون ناشی از مصرف بی‌رویه مشروبات الکلی و مواد مخدر (مستی)
۲۰	مبحث چهارم: تشخیص جنون
۲۰	گفتار اول: کارشناس

۲۱	گفتار دوم: همکاری کارشناس و قاضی
۲۲	گفتار سوم: آثار جنون
	فصل سوم: احکام جنون در نظام حقوقی ایران و فقه امامیه
۲۵	مبحث اول: احکام جنون
۲۵	گفتار اول: تحولات تقنینی ایران در قبال جنون
۲۶	گفتار دوم: جنون در قانون مجازات اسلامی
۲۷	گفتار سوم: ضوابط قانونی حاکم بر مفاهیم جنون
۳۰	مبحث دوم: علل جنون، علائم و درمان آن
۳۰	گفتار اول: علل جنون
۳۱	گفتار دوم: علائم جنون
۳۱	گفتار سوم: درمان جنون
۳۲	مبحث سوم: آثار حقوقی جنون
۳۲	گفتار اول: اعمال حقوقی
۳۳	گفتار دوم: مسئولیت مدنی
۳۵	گفتار سوم: مسئولیت کیفری
۳۸	مبحث چهارم: جنون و وضعیت حقوقی بیماران روانی
۳۹	گفتار اول: نظرات فقها در باب جنون
۳۹	گفتار دوم: مستند حکم فقهی جنون
۴۰	گفتار سوم: فرق بین جنون مطبق (دائمی) و جنون ادواری
۴۲	گفتار چهارم: نقش واژه جنون در ابواب فقهی
۴۳	مبحث پنجم: سقوط مجازات با عارض شدن جنون
۴۳	گفتار اول: آرای فقهای شیعه
۴۶	گفتار دوم: نظر فقهای اهل سنت

فصل چهارم: احکام جنون در نظام حقوقی فرانسه

۵۴	مبحث اول: عوامل رافع مسئولیت کیفری
۵۵	گفتار اول: بار و معیار اثبات عوامل رافع مسئولیت کیفری
۵۶	گفتار دوم: زمان مقتضی وجود عوامل رافع مسئولیت کیفری

۵۶	گفتار سوم: جایگاه عوامل رافع مسئولیت کیفری
۵۸	مبحث دوم: مصادیق عوامل رافع مسئولیت کیفری
۵۸	گفتار اول: جنون
۶۳	گفتار دوم: مستی
۶۴	گفتار سوم: اکراه و اضطرار
۶۸	گفتار چهارم: اشتباه حکمی و اشتباه موضوعی
۷۰	مبحث سوم: علل عدم مسئولیت و تخفیف مسئولیت کیفری
۷۰	گفتار اول: علل موجهه
۷۲	گفتار دوم: علل رافع مسئولیت
۷۳	گفتار سوم: وضعیت حقوقی بیماران روانی در فرانسه
۷۴	نتیجه‌گیری و پیشنهادات
۷۶	منابع و مأخذ

فصل اول:

کلیات پژوهش

مقدمه

جنون یکی از موضوع‌های مهم در بحث مسئولیت کیفری است و با توجه به زمان حدوث آن در شخص بزه‌کار، موجب اتخاذ تصمیمات متفاوتی از طرف مقام قضایی ذی‌صلاح در طول فرآیند دادرسی کیفری می‌شود. حقوق کیفری کهن به این مهم توجه نداشت؛ به گونه‌ای که در ایام باستان، ارتکاب مادی عمل، صرف نظر از خصوصیات مرتکب، وی را در معرض مجازات قرار می‌داد. با این توضیح که هر گاه شخصی مرتکب جرم می‌گردید، خواه از سلامت عقل بهره‌مند باشد یا خیر، مستحق مجازات بود. برای مثال، طبق متون الواح دوازده‌گانه (۴۵۸-۴۵۱ قبل از میلاد) کسانی که مبتلا به جنون بودند از آزادی عمل، اداره امور شخصی، کسب و کار محروم می‌شدند. اما به تدریج با پیشرفت علوم مختلف، خاصه علوم روان‌شناسی و روان‌پزشکی و نفوذ یافته‌های این علوم در علم حقوق - حالت‌های روانی بزه‌کار نیز مورد توجه حقوق کیفری قرار گرفت؛ به طوری که تحت تأثیر عقاید پزشک نامی فرانسه، فلیپ پنیل و شاگردش ژان اسکیرول، اصل عدم مسئولیت کیفری مبتلایان به جنون، در قانون سال ۱۸۱۰ فرانسه پذیرفته شد. به همین دلیل گفته شده است عدم مسئولیت بزه‌کاران دیوانه امری است که در دوران‌های اخیر تحت افکار انسانی و عطوفت آمیز عده‌ای از فلاسفه و جرم‌شناسان پذیرفته شده و در گذشته مورد قبول نبوده است. اما اصل مذکور، چندین قرن قبل از آن در حقوق اسلام پذیرفته شده بود.

بیان مسئله

جامعه بشری از دیرباز تاکنون برخورد یکسانی با مجرمین مبتلا به بیماری روانی نداشته است و نوع واکنش نسبت به این افراد متناسب با پیشرفت دانش بشری متفاوت بوده است. اختلالات روانی بخش جدایی‌ناپذیر و فزاینده‌ای از زندگی امروز بشری را تشکیل می‌دهند. ابتلا به این اختلالات، از چشم اندازه‌ای مختلف و قابل بررسی است. تشخیص جنون جزء امور مشکلی است که همواره موجب مباحثات طولانی در دادرسی‌های جزایی می‌گردد و باب بحث و اختلاف نظر بین دادرسان جزایی و متخصصین روانپزشکی را می‌گشاید. بر این اساس، تشخیص جنون، از موارد مشترک قانون مجازات و علم روانپزشکی محسوب می‌گردد و لاجرم برای پرداختن به

چگونگی مسئولیت کیفری مجانین، باید به هر دو وجه موضوع نگاه کرد. در این بین تعاریف متفاوتی نیز از جنون از دو جهت حقوقی و روانپزشکی وجود دارد.

جنون واژه‌ای تازی از جن، «یجن» بر وزن مفعول و مصدر می‌باشد و آن را «زوال العقل او فساد» معنی کرده‌اند. جرجاتی در تعریف آن چنین گفته است: «الجنون هو اختلال بحیث یمنع جریان الافعال و الاقوال علی نهج العقل الانادرا و هو عند ابی یوسف ان کان حاصلًا فی اکثر السنه فمطبق و مادونها فغیر مطبق» یعنی جنون عبارت است از اختلال و از هم پاشیدگی عقل به نحوی که مانع انجام افعال و اقوال بر مبنای عقل گردد مگر در حدی بسیار کم و بنا به نظر ابی یوسف اگر در اکثر ایام سال این اختلال وجود داشته باشد آن را «مصطبق» و اگر کمتر باشد آن را «غیر مطبق» گویند (منصورآبادی، ۱۳۷۶).

جنون اختلال شدید شخصیت که در آن تماس بیمار معمولاً با دنیای واقعی قطع می‌شود و معمولاً همراه با هذیان‌ها و اوهام شدید حسی است و بیمار معمولاً احتیاج به بستری شدن دارد. تعریف کرد و اضافه می‌نماید: «از نظر قضایی به اشخاصی اطلاق می‌شود که در مقابل اعمال خود به واسطه بیماری روحی مسئول شناخته نمی‌شوند و قادر به تکفل امور خود نیستند» (بجنوردی، ۱۳۸۰).

در علم روانپزشکی، تعاریف متعددی از جنون ارائه شده است و بیشتر روان‌پزشکان آن را معدل «سایکوز» می‌نامند. بر این اساس، گروهی عنوان داشته‌اند که جنون نوعی اختلال روانی و خیم است که به واسطه آن، جریان فکر، اندیشه، رفتار، کردار، احساس و اعمال در شخص از راه صواب و عادی منحرف می‌گردد. وجه مشترک صاحب‌نظران علم روانپزشکی در این است که جنون را در مبحث اختلالات روانی وارد می‌دانند (یعقوبی گلودری، ۱۳۹۰).

در ایران این رویه در حقوق کیفری ۱۳۰۴ با تصویب قانون مجازات عمومی شروع شد. اما امروزه قانون معمول و مجری قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۷۰ است. این قانون در ماده ۵۱ خود مقرر داشته است اگر مرتکب جرم در حین ارتکاب به هر درجه‌ای مجنون باشد، مسئولیتش رفع می‌گردد. و در ماده ۱۴۹ قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۹۲ در مقام تعریف جنون اشعار می‌دارد (هر گاه مرتکب در زمان ارتکاب جرم دچار اختلال روانی بوده

به نحوی که فاقد اراده یا قوه تمیز باشد، مجنون محسوب شده و مسئولیت کیفری ندارد، که آخرین اصلاحیه این قانون است، نیز بدان پرداخته است.

جنون از نگاه فقه، مفهومی عام و تشکیکی است که شامل تمامی عارضه‌های روحی منجر به فقدان ادراک، تمیز و اراده می‌شود و هر گونه اختلال روانی دارای این شرط در دایره افراد مجنون و فاقدین مسئولیت قرار می‌گیرد. لذا قانون صادره با ملاک قرار دادن جنون و مشخص بودن این مفهوم برای قاضی و خبره در فقه، هیچ‌گونه کوتاهی در ابراز حکم افراد مبتلا به اختلال‌های روانی نداشته است. شاید از نگاه عموم مردم قانونی ابهام برانگیز و مجمل به نظر آید؛ چرا که نه در طب قدیم و نه در علم پزشکی و روان‌شناسی امروزی، تفسیر واحدی در باره این لفظ ایراد نشده است، اما گفتیم که اراده مفهوم جنون در کتاب قانون، به دلیل مشخص و رایج بودن این مفهوم در فقه، ملاک رفع مسئولیت در اختلال‌های روانی را به قاضی ارائه می‌کند و هیچ‌گونه کوتاهی در بیان احکام افرادی چون کم عقل (معتوه) مفروض نیست. به علاوه اینکه خصوصیت بارز تمامی کتب قانونی، اختصار و اکتفا به اصول مهم و پرهیز از تفسیر و توضیح اضافی در کلام فقها و اهل فن جنون، نوعی بیماری مشخص با چارچوب دقیق نیست؛ این مفهوم از لابه‌لای سطور کتب فقهی با عناوینی کلی چون فساد و زوال عقل، اختلال ادراک و تمیز و مغلوب شدن قوای عقلانی ظهور پیدا می‌کند. شایسته است به عنوان نمونه به بیان چند تن از علمای فقه در باب تعریف جنون اشاره شود

شیخ طوسی جنون را به «زوال عقل» تعبیر کرده است (شیخ طوسی، ۱۴۰۰: ۷۳۳).

محقق حلی و فقهایی چون شهید ثانی و مرحوم بحرانی «فساد عقل» را برگزیده‌اند (علامه حلی، ۱۴۲۰، ج ۲:

۲۸؛ شهید ثانی، ۱۴۱۰، ج ۵: ۳۸۵؛ آل عصفور، ۱۴۱۰، ج ۲۴: ۳۳۶)

محقق کرکی از تعبیر «اختلال و فساد عقل» استفاده کرده است (محقق ثانی، ۱۴۱۴، ج ۲۱۸: ۱۳)

شیخ کلینی در ضمن بیان احکام جزیه از مجنون به «المغلوب علی عقله»؛ «کسی که قوای عقلانی او مغلوب

گشته است» تعبیر می‌کند (کلینی، ۱۴۰۷، ج ۳: ۵۶۷).

با توجه به مباحث ارائه شده در این تحقیق به دنبال این سؤال بوده که آثار جنون در قانون جزای ایران، فقه امامیه و قانون جزای فرانسه به چه صورت می‌باشد؟

اهداف تحقیق:

هدف اصلی

مطالعه تطبیقی مبحث جنون در قانون جزای ایران، فقه امامیه و قانون جزای فرانسه

اهداف فرعی

بررسی و احکام جنون در قانون جزای ایران

بررسی و احکام جنون در فقه امامیه

بررسی و احکام جنون در قانون جزای فرانسه

ضرورت و اهمیت تحقیق:

ملاک مخاطب قانون‌گذار بودن، بهره‌مندی از قدرت ناطقیت اوست. در حقوق جزای مدرن (چه در حقوق نشأت گرفته از اسلام و چه در غیراسلامی) سلامت عقلانی به عنوان یکی از عناصر مسئولیت کیفری، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. با احراز جنون در حین ارتکاب عمل مجرمانه، جرم به شخص انتساب شدنی نخواهد بود و شخص از مسئولیت کیفری مبرا خواهد شد. به همین جهت در طول دادرسی‌های قضایی، یکی از توجیهاتی که مرتکبان پاره‌ای از جرایم بخصوص قتل به آن تمسک و در دفاع از خود بیان می‌کنند، جنون حین ارتکاب جرم است.

قانون مجازات هر کشور آینه تمام‌نمای ارزش‌های حاکم بر آن جامعه است در واقع به تعداد ارزش‌های مقبول جامعه اوامر و نواهی برای حفظ حقوق و ارزش‌ها وجود دارد تحول در قوانین جزایی زائده دگرگونی‌های جامعه

و تغییر ارزش‌ها یا تحول در نگرش‌ها است. در تحول حقوق جزا جریان مستمر حرکت قانون‌گذاری مورد مطالعه قرار می‌گیرد در این پژوهش تحول حقوق جزای ایران، فقه امامیه و حقوق جزای فرانسه در قانون جدید را بررسی خواهیم نمود.

سوالات تحقیق:

سؤال اصلی

آثار جنون در قانون جزای ایران، فقه امامیه و قانون جزای فرانسه به چه صورت می‌باشد؟

سوالات فرعی

۱. اجرای احکام جنون در نظام حقوقی ایران چگونه است؟
۲. مفهوم و نگاه فقه در مبحث جنون به چه نحوی می‌باشد؟
۳. قوانین جزای فرانسه در خصوص بحث جنون چگونه است؟

فرضیه‌های تحقیق:

- ۱- براساس ماده ۱۴۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲؛ هرگاه مرتکب در زمان ارتکاب جرم دچار اختلال روانی بوده، به نحوی که فاقد اراده و یا قوه تمیز باشد، مجنون محسوب شده و مسئولیت کیفری ندارد. مطابق این ماده هرگونه اختلالی که سبب فقدان اراده و قوه تمیز شود، فرد مبتلا را در دایره دیوانگان و افراد فاقد مسئولیت قرار می‌دهد.

۲- جنون از نگاه فقه، مفهومی عام و تشکیکی است که شامل تمامی عارضه‌های روحی منجر به فقدان ادراک، تمیز و اراده می‌شود و هر گونه اختلال روانی دارای این شرط در دایره افراد مجنون و فاقدین مسئولیت قرار می‌گیرد.

۳- براساس قوانین جزای فرانسه اختلال روانی از موجبات عدم مسئولیت کیفری است لذا جنون قانون سابق یکی از علل رافع مسئولیت را جنون ذکر کرده بود قانون جدید این اصطلاح را کنار گذاشته و از اصطلاح اختلال‌های روحی یا روانی نام برده و زوال مطلق شعور را موجب عدم مسئولیت مرتکب و زوال نسبی آن را از جهات مخفف دانسته است (ماده ۱-۱۲۲ قانون مجازات جدید).

روش تحقیق:

با استفاده از روش توصیفی و براساس تحلیل و تطبیق قوانین کشورهای ایران و فرانسه به بررسی قوانین جنون پرداخته می‌شود. ابزار گردآوری شامل فیش‌برداری از کتب، و جمع‌آوری مطالب از مقالات معتبر می‌باشد.

پیشینه تحقیق:

ملکی افضلی و سعیدی (۱۳۹۸) در بررسی مفهوم جنون در فقه فریقین با تأملی در نگرش قانون مجازات اسلامی بیان داشتند که رفع ضمان کیفری مجنون یکی از اصول مسلم و مطرح در فقه و قوانین موضوعه اسلامی است؛ این در حالی بوده که واژه جنون گستردگی معنایی زیادی دارد. تبیین مفهوم فقهی - حقوقی جنون با توجه به اراده مفاهیم مختلف از جنون و عدم وضوح رابطه و جایگاه الفاظ قرین با آن همچون معتوه، احمق، سفیه، آبله و ... امری شایان توجه و ضروری بوده که به عنوان هدف این نوشتار انتخاب شده است. ثمره بررسی تطبیقی مفهوم جنون در فقه تشیع و اهل سنت با کمک مطالعه توصیفی، مقایسه‌ای و تفسیری، حکایت از معنایی تشکیکی با جوهر اختلال و فساد عقل دارد. کتاب قانون نیز با تعریف و تفسیر ملاک جنون در فقه که همان فقدان ادراک و قوه تمیز در محدوده جرم ارتكابی است، شاخص قضاوت در محدوده عارضه‌های روانی

را به مجری قانون اسلامی ارائه کرده است، لذا اختلال‌های روانی با درجات مختلف تحت عنوان مذکور، از مسئولیت کیفری و اعمال مجازات مبرا می‌شوند.

کوخایی (۱۳۹۷) در بررسی جنون از منظر فقه و قانون در مقایسه با مفهوم آن در روانپزشکی بیان نمود؛ در قوانین و مقررات ما واژه جنون برای دسته‌ای از مجبورین به کار رفته است، اما معنای دقیق و تعریف مشخصی برای آن به کار نرفته است. در فقه نیز فقط به نشانه‌های جنون بسنده شده است. در علم روانپزشکی واژه جنون وجود ندارد، بلکه جنون یک مفهوم عامه برای برخی بیماری‌ها یا اختلالات روانی است. آنچه در روانپزشکی معادل جنون حقوقی می‌توان یافت "سایکوز" است، یعنی بیماری‌ها یا اختلالاتی که برخی علائم از جمله هذیان و توهم را دارا باشند زیرمجموعه اختلالات "سایکوتیک" قرار می‌گیرند. اختلالات سایکوتیک تنها یک طبقه از ۱۷ طبقه اختلالات روانی بر اساس مدل «دی اس ام» چهار را شامل می‌شوند. در حالی که جنون حقوقی معنی گسترده‌تری می‌تواند داشته باشد.

فصل دوم:

مفهوم شناسی و بررسی انواع جنون

مبحث اول: مفهوم شناسی

جنون واژه‌ای است که دارای اعتباری نسبی است و با وجود انجام پژوهش‌های متعدد درباره جنون و تعاریف متنوع و دسته بندی‌های متفاوتی که از جنون ارائه شده است، می‌توان گفت مفهوم جنون، دایره معنایی وسیعی دارد و گفتمان فعلی آن، هم چنان نیازمند اصلاح است (سدید پور و قانع‌ی راد، ۱۳۹۳).

در روم دیوانگان به عنوان بیمار روانی پاسخگوی جرایمی که انجام می‌دادند، نبودند (نوربها، ۱۳۸۸) و در قرون وسطی به دلیل این که روح دیوانگان را دستخوش وسوسه‌های شیطانی می‌دانستند، معتقد بودند که این افراد باید تاوان اعمال خود را بپردازند؛ البته این سخن بدان معنا نبود که دیوانگان مانند عاقلان و به یک شکل مجازات می‌شدند. در گذر سال‌ها، قوانین کشورهای اروپایی از این اندیشه‌ی قرون وسطایی نجات یافت (میر محمدصادقی؛ ۱۳۸۷).

با توجه به مقدمه بالا باید بیان داشت، واژه‌ی جنون از نظر لغت عرب، مصدر است و از آن به معنای فرا رسیدن تاریکی و شب و پنهان کردن شخص یا چیزی (خلیلی، ذیل ماده جن)؛ در فرهنگ‌های لغت به معانی مختلف از جمله در آمدن شب، پوشیدن و پنهان شدن و دیوانگی، تعریف شده است و گاهی در واژگان حقوقی عقل در مقابل جنون به کار گرفته شده است (محمد معین، فرهنگ فارسی، عقل) و همچنین در مدنی و فقه، صفت کسی بیان گردیده که فاقد تشخیص نفع و ضرر و حسن و قبح است (لنگرودی؛ ۱۳۸۷) آن چه لازم به ذکر است این که کلماتی از آن چه لازم به ذکر است این که کلماتی از قبیل: نافهمی یا کم هوشی و نابخردی که در معنای عام به جنون تعبیر می‌شود، امروزه در علم روانشناسی، مفهوم خاصی به خود گرفته است. به طور خلاصه جنون به معنای مصطلح کلمه عبارت است از افول تدریجی و برگشت‌ناپذیر حیات روانی انسان؛ یعنی توانایی درک، احساس و اختیار (عنایت ... شکیباپور، ۱۳۹۰).